

A KÖZÖS JOGKEZELÉS ZENEI VETÜLETE ÉS AZ IRÁNYELVBEN REJLŐ LEHETŐSÉGEK

KÁRPÁTI Zsuzsanna

1. Bevezetés

„Legyen a zene mindenkié!”
(Kodály Zoltán)

A boldogság egyik kiemelkedő forrása a zene, melynek rengeteg hatása van életünkre és cselekedeteinkre egyaránt: üdít, régi emlékeket támaszt fel bennünk, mély érzések kelnek életre szökőkútból feltörő vízszugárként, és mindezzel együtt sok mindenre tanít. Csodálat, mély tisztelet és szeretet övezi, közösségösszetartó szerepet tölt be, mindez pedig hasonlóan történik a zene életre keltésének művészetében, ahol megtanulunk egymásra figyelni, szimbiózisban működni, miközben a dallamok hatalmába kerítenek minket és ez által mintha egy másik általunk kreált világba csöppennénk. Tehát a zenének hatalma, személyiségformáló ereje van, melyre szüksége van az emberiségnek, márpedig ha valamire szükségünk van, azt előbb vagy utóbb szabályozni kell, és így akarva-akaratlanul is megjelenik a jog szerepe.

Ahhoz, hogy hatással legyen ránk, meg kell alkotni a zenét, és alkotójának megélhetést kell biztosítani, hogy a mi örömünkre életét ennek a munkának szentelhesse. Ehhez a folyamathoz nyújtanak segítséget a jog által szabályozott közös jogkezelő szervezetek, melyeken hatalmas felelősség van. Egy igen kicsiny szegletét jelentik ezen intézmények a szerzői jognak, amelyekkel kapcsolatban a társadalom többsége valószínűleg egyetért abban és elfogadja, hogy aki értékes szellemi alkotást hoz létre, illetve annak közönséghez való

eljuttatásában közreműködik, és a művet a közönség fogyasztja, kapja meg érte az ellenszolgáltatást.¹

A zenében rejlő fentebb említett lehetőségek, lenyűgöző szerepe, illetve általam való folyamatos és elszánt művelése nyújtott számomra motivációt, hogy a közös jogkezelő szervezetek zenei vetületéről, ezen belül is az Artisjus tevékenységéről, értékeiről megírjam jelen tanulmányomat. Ehhez végső soron hozzájárult az az aktualitás, melyet a 2014/26/EU irányelv a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről (a továbbiakban: KJK irányelv), illetve a hozzá kapcsolódó átültetési koncepció javaslata és az ezt elemző Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesület véleménye hordoz.

Az irányelv felfedezéséig vezető úton az első állomás egy magyar történeti áttekintés, innen továbbgördülve említést kell tennem a témával kapcsolatban felmerülő kihagyhatatlan fogalmakról, melyek megkönnyítik a vizsgálatok középpontjában megbúvó intézmények kibontását. Ezen a ponton vizsgálati módszerként egy általam megkérdezett, a szakmában megbecsült karmester, illetve jómagam véleményét fejtem ki, hogy ez által zenész szemmel röviden bemutassam a gyakorlati észrevételezéseket.

A következő megálló kutatásom egyik ékkövét rejti, így az Artisjus tevékenységét, működését, és az intézmény által a maga számára felállított értékeket. Utóbbiak kérdésesek, hogy a gyakorlatban valódi értékeként érvényesülnek-e.

A hosszú út végéhez közeledve vizsgálódásaimat az Európai Parlament és a Tanács 2014/26/EU irányelv elemzésével folytatom. „A KJK irányelv büvőrében” fejezetcím nem véletlen: ténylegesen büvöletbe ejtheti az embert a már régóta áhított, valamelyest mentőövet nyújtó, és remélhetőleg a gyakorlatban majd főbb célkitűzéseivel érvényesülő irányelv, annak átültetési koncepciójára vonatkozó javaslat, mely többek között egy rendkívül izgalmas kérdést tartogat számunkra – vajon kell-e egy önálló közös jogkezelésről szóló törvény hazánkban. Ezzel kapcsolatban érvek-ellenérvek vívnak meg egymással.

Végül, amikor már bejártam ezt a göröngyös utat, egyelőre pontot teszek vizsgálódásaim, észrevételezéseim végére, egyúttal kíváncsi megfigyelőként követem nyomon a jövőbeni eseményeket és izgalommal várom az irányelv későbbi életét, tekintettel arra a várományra, hogy sikerül-e hazánkban a kockázatok kiküszöbölése mellett megvalósítanunk az átültetést.

¹ DETREKÖI ZSUZSA – PETRÁNYI DÓRA: A közös jogkezelés felhasználói szemmel. *Infokommunikáció és jog*, Budapest, 2009/04. 49.

2. Történeti áttekintés és fogalmi alapvetések

2.1. Hazai történeti áttekintés

A hazai fejlődéstörténetben hosszú kikövezett, néhol egyenetlen utat kellett bejárni ahhoz, hogy a mai közös jogkezelők a mai formájukat elnyerjék, kiemelendő ezek közül is az Artisjus, mely a közös jogkezelés zenei vetületének fontos pontját jelenti, átalakulását pedig egészen az egyesületté válásáig tekintem át.

Első fontosabb állomás az 1907-ben megalakult Írók, Zeneszerzők és Zeneműkiadók Szövetkezete, melynek tevékenységét az jelentette, hogy a szerzők és jogutódjaik védelmét ellássák, a szerzői díjakat beszedjék és kezeljék.² Ez a kezdeményezés abból a kényszerhelyzetből alakult ki, hogy a jogosultak nem tudták jogaikat máshogyan érvényesíteni.

Később 1912-ben létesítették a Nyugdíj-és Segélyalapot, ez alapján mindenkinek egyenlő összegű nyugdíjat kívántak adni. Ami a külföldi kapcsolatok kiépítését illeti, a szerzői jogvédelem hathatósabb érvényesítésére a színpadi és a színpadon kívüli szerzők szervezeteinek képviselői párizsi székhellyel létrehozták a Szerzők és Zeneszerzők Társaságainak Nemzetközi Konföderációját (CISAC). Innentől kezdve egy időben és egy városban rendezik meg a nemzetközi kongresszusokat, melyen nagy elvi kérdéseket tárgyalnak meg egy közös ülés keretében és így megindult egy széles körben kibontakozó szerzői joggal kapcsolatos tanácskozás.³

Újabb jelentős lépcsőfok 1931-ben a Szerzők Mechanikai Jogait Védő Részvénytársaság (SEMERT) azért, hogy jogaikat eredményesebben védelmezzék a gyáriparral szemben, céljaikat megjelölték Alapítási tervzetükben.⁴ 1952-ben felszámolták a Zeneszerzők Szövetkezetét, és helyébe létrehozták a Szerzői Jogvédő Hivatalt és Zenei Alapot, feladatai már nagy hasonlóságot mutatnak a mai Artisjus feladataival. A Jogvédő Hivatal 1993-tól évkönyvet jelentetett meg a szerzők, kiadók, felhasználók számára, egyre növekvő terjedelemben, fontos témáikkal egyre inkább megfelelt az átláthatóság és nyilvánosság követelményének.⁵ Végül 1996-ban a New York kávéház különtermében megalakult az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület azzal a szándékkal, hogy a megszűnő Hivaltól átvegye a zenei és irodalmi kisjogos

² GÉRA Eleonóra Erzsébet – CSATÁRI Bence: *A zeneszerzők szövetkezetétől az Artisjus Egyesületig 1907–2007*. Budapest, Artisjus, 2007. 28.

³ Uo. 57.

⁴ Uo. 114.

⁵ Uo. 124–125.

közös jogkezelést. Mindez annak hatására alakult így, hogy a 146/1996. Korm. rendelet szerint közös jogkezelést csak egyesület típusú szervezet végezhet, és ez biztosítja a zenei közös jogkezelés egységének, hatékonyságának fenntartását.⁶ Tevékenységi körei a következő alfejezetben kerülnek kifejtésre.

2.2. Fogalmi alapvetések

2.2.1. *A szerzői jog*

Jogforrási szempontból az elsődleges az 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (Szt.), amelynek a 2013. évi V. törvény a polgári törvénykönyvről a háttérjogszabálya. Egyéb kapcsolódó jogterület a versenyjog, a büntetőjog, az alkotmányjog és a nemzetközi magánjog. Ezek közül a versenyjog és az alkotmányjog rendelkezései között a szerzői jog és joggyakorlás számos külső korlátja található.

Ahogy már korábban említettem, a szerzői jogi szabályozás célja az, hogy aki értékes szellemi alkotást hoz létre, illetve annak közönséghez való eljuttatásában közreműködik, és a művet a közönség „fogyasztja”, kapja meg érte az ellenszolgáltatást. Kérdés, hogy az ennek elérésére hivatott mai magyar szabályozás által kötelezővé tett intézményi rendszer, nevezetesen a közös jogkezelés rendszere mennyire alkalmas ennek a célnak az elérésére.⁷

A szerzői jog a befektetéseket is védő keretszabályozás által világszerte jelentős tényező a nemzeti össztermék létrehozatalában és a munkaerőpiacon. Tehát mint ahogy azt egy elemzés is mutatja, a szerzői jogi ágazatok teljesítményük és a foglalkoztatáshoz történő hozzájárulásuk alapján továbbra is jelentős súlyt képviselnek. A vizsgált 2011-es évben a hazai GDP-ből való részesedésük közel 8% volt, azaz 1800 milliárd Ft-tal gyarapították a nemzetgazdaság teljesítményét. A kreatív ágazatokban alkalmazásban állók a foglalkoztatottak 7,4%-át képviselték, azaz megközelítőleg 270 ezer munkavállalót jelentettek.⁸ További fontos ismérve, hogy a közművelődés elősegítője, illetve világrendszere jó gyakorlati működésének a közös jogkezelés a legfontosabb része. A jogosítói helyzetért megkezdődött a közös jogkezelők között az egyenlőtlen és a színfá-

⁶ Uo. 224–227.

⁷ DETREKŐI–PETRÁNYI i. m. 49.

⁸ SIMON Dorottya: *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 4*. Budapest, SZTNH, 2014.

lak mögött folyó verseny, még ha csak egy kivételes, pontosan körülhatárolható területen is.⁹

Az Szjt., mint a szerzői jog alapját jelentő elsődleges jogforrás, 2011-ben jelentős változáson esett át a közös jogkezelés tekintetében. A kiterjesztett hatályú, kilépés lehetőségét biztosító jogkezelés nemzetközileg széles körben elterjedt és elfogadott, illetve működőképes, és jogbiztonságot nyújt a felhasználóknak, a jogosultaknak és a jogkezelőknek egyaránt¹⁰, ugyanakkor a törvény kötelező jogkezelést írhat elő és ebben az esetben nem megengedett a kilépés.¹¹

2.2.2. *Mű, zenemű, egyéni-eredeti jelleg*

A szerzői művel, vagyis jelen esetben a zeneművel kapcsolatban elvárás annak egyéni-eredeti jellege, tehát, hogy alkotó szellemi tevékenység eredményeként jöjjön létre. A más művektől való megkülönböztethetőség, illetve a műnek szerzőhöz fűződő individuális kapcsolata adja a mű „differencia specifikáját”. Ugyanakkor nem szükséges, hogy az alkotó személye mindenki számára ismert, nyilvánvaló legyen, hiszen egyes esetekben még hozzáértő műelemzőknek is problémát jelenthet egy-egy alkotás szerzőjének beazonosítása.¹² Nem releváns azonban a mű értéke, esztétikai jellemzője, és az arra vonatkozó értékítélet (BH 1980. 332.)

A zenemű vonatkozásában az oltalom feltételeként az egyéni-eredeti jelleg vizsgálendő. Annak érdekében, hogy egyértelműen eldönthető legyen a szerzői mű egyéni-eredeti jellegének megléte, a zeneszerzőnek tanácsos szem előtt tartania, hogy szerzői jogi védelemnek sem ötlet, sem elv vagy elgondolás nem lehet tárgya. A zeneszerzés kezdeti fázisában a szerző gyakran a dallamot, a ritmust, akár a megszólaló hangszereket is kialakítja belső hallással. Attól fogva, amikor ezt az egyedi zenei gondolatot, „gondolatszövedéket” írásban vagy technikai eszközzel rögzíti, felismerhetővé teszi, akkor válik a dalrészlet védelem tárgyává.¹³ Ugyanígy szerzői jogi védelem tárgyát képezi a techno zene

⁹ GYERTYÁNFY Péter: Tévúton az európai zenei közös jogkezelés. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2009/06.

¹⁰ GYERTYÁNFY Péter: *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Budapest, Complex, 2014.

¹¹ Szjt. 87. § (3)

¹² POLGÁR László: Zeneművek a szerzői jogban. 2004. Jogi Fórum <http://goo.gl/e7qE9h> [letöltve: 2015.05.08.]

¹³ SCHWERTNER Nikolett Beatrix: A zeneművek szerzői jogi szabályozása egy zeneszerző szemszögéből. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2014/03. 67.

is, attól függetlenül, hogy a társadalomban egészen más megítélést kap, mint a komolyzene, hiszen a minőségi értékítélet nem jelent akadályt.¹⁴ Az SZJSZT erre vonatkozó szakvéleményéből is világosan kitűnik, hogy az általam végső soron csak attól a tényezőtől függ, hogy a mű nem más mű szolgai másolása.

2.2.3. A szerzői jog korlátai

Az alkotó és a befektető védett anyagi és erkölcsi jogainak határait a jog a már meglévő művekhez, teljesítményekhez való széleskörű társadalmi hozzáférés szempontjait is figyelembe véve vonja meg. A legfontosabb ilyen határ a védelem időbeli lejárat.¹⁵ Az Sztj. értelmében a szerzői jogok a szerző életében és halálát követő év január első napjától számított 70 évben részesülnek védelemben.¹⁶ Szerzőtársak esetén a védelmi idő az utoljára elhunyt halálát követő év első napján kezdődik.

A felhasználási szerződés keretében a szerző engedélyt ad művének felhasználására, a felhasználó köteles ennek fejében díjat fizetni. A felhasználás különösen a többszörözés, terjesztés, nyilvános előadás, nyilvánossághoz közvetítés, átdolgozás. A törvény a szabad felhasználást az ún. „hármaskritériumrendszerhez” köti, illetve a védelmi időn kívül ez jelenti még a második korlátját a szerzői jognak.¹⁷ Legfőbb esetei a magáncélú másolás, az intézményi célú másolás, az idézés és az átvétel.

A tömeges felhasználás okán a közös jogkezelés bizonyult gyakorlatilag az egyetlen járható útnak a jogérvényesítés terén,¹⁸ amely bizonyos értelemben és bizonyos formáiban szintén a szerzői jog korlátjának is tekinthető.

¹⁴ A techno zene szerzői jogi védelme – SZJSZT 43/2000.

¹⁵ GYERTYÁNFY Péter – FALUDI Gábor – KABAI Eszter – SZINGER András – TÓTH Péter Benjámin: A szerzői művek, védjegyek és szellemi teljesítmények az interneten – magyar jogi védelem (I. rész). *Magyar Jog*, 2004/12.

¹⁶ Sztj. 31. § (1)–(2)

¹⁷ HEPP Nóra – FEJESNÉ LÖRINCZ Anna: *Szerzői jog*. Budapest, SZTNH, 2012.

¹⁸ LÁNCIDI Péter: Zenei közös jogkezelés és versenypolitika az Európai Unióban. 2010. 5. <http://goo.gl/aSmtSH> [letöltve: 2015.05.08.]

2.2.4. Közös jogkezelés

A szerzők önkéntes elhatározása alapján az ő érdekükben érvényt szerez a törvény adta joguknak, illetve egyablakos hozzáférést biztosít a felhasználók számára a védelem alatt álló művekhez, ezáltal közvetítő szereppel bír a szerzők és a felhasználók között.¹⁹ Alapvető szolgáltatásai a jogosítás, a piacfigyelés, a jogérvényesítés, a jogdíjak beszedése, felosztása és kifizetése, végül a művek terjesztésében játszik fontos szerepet. A közös jogkezelők minden országban monopóliumhoz hasonló helyzetben vannak. Két legfontosabb alapelv, melyen ezek a szervezetek nyugszanak, a kölcsönösség, mely tulajdonképpen a belföldiekkel azonos elbánás elve (BUE 5. cikk) és a szolidaritás, melynek érvényesülnie kell a közös jogkezelők, illetve a jogosultak és a szerzők között.

A területiség azt jelenti, hogy a közös jogkezelők a világrepertoárt „saját” területükön képviselik. Egyrészt képviselik a hazai repertoárt, másrészt a kölcsönös képviselői szerződések révén a többi közös jogkezelő repertoárját.

Jogszerű online zenei szolgáltatással sok piaci szereplő kísérletezik, ezzel kapcsolatban kell megemlíteni az Európai Bizottság 2005-ös ajánlását.²⁰ Ez az ajánlás már kiindulási alapként szolgál a 2014/26/EU irányelv számára. Álláspontja folyamatosan változott, eleinte a közös jogkezelés digitális környezethez való igazítását a piacra bízta volna, a folyamat végére pedig a jogalkotás szükségessége mellett kardoskodott.

Működésük átlátható és hatékony, szolgálva ezzel a jogbiztonságot, a szerzők, illetve a felhasználók érdekeit is. A 2011. évi 1. módosítás célja is ennek megerősítése volt. Továbbá ennek előmozdítását jelölte meg a Jedlik terv, mely középtávú célkitűzéseket tartalmaz, ebből egyik pilléreként a „szerzői joggal a kreatív iparágak és kultúra fellendüléséért”.²¹

Ezen a helyen szeretnék rövid figyelmet szentelni egy általam nagyra becsült karmester meglátásaira, miszerint Weiner I. divertimentóját szerette volna muzsikálni, a felhasználáshoz a kottát újra és újra bérelni kell súlyos pénzekért, hiszen megvenni sajnos csak régebbi zene esetében lehet. Ez a jelenség lesújtó a zenei élet számára, mert rengeteg anyagi nehézséggel jár, ami a zenei képzést megnehezíti és ezáltal a zenei örökség tovább örökítése is akadályokba ütközik. Érthető szerinte, hogy az örökösök vagyoni érdekeit is szem előtt kell tartani,

¹⁹ Uo. 5.

²⁰ A jogszerű online zeneszolgáltatás érdekében a szerzői és szomszédos jogok közös, határokon átnyúló kezeléséről szóló 2005. május 18-i 2005/737/EK európai bizottsági ajánlás.

²¹ Az SZTNH 2014-es évről szóló jelentése a Jedlik-terv kapcsán <http://goo.gl/UPqta0> [letöltve: 2015.05.08.]

de sajnos ez a rendszer akadályozza a műsorra tűzést, ezáltal a koncerteken előadott darabok szűkebb listával kerülnek eljátszásra. Arra a meglátásra jutott, hogy ez erős visszatartó erő és e jogi szabályozással bekorlátozottabbá válik a Zenei Műhely élete. Ezáltal felvetődik a kérdés, hogyan működhet ez másként vagy esetleg már most működnek hatékony támogatási programok annak érdekében, hogy a zene mindenkié lehessen, ahogyan azt Kodály tűzte ki életcélul. Örökös gondot jelent ezen a ponton az illegális kottamásolás, mellyel kapcsolatban a törvény kimondja, hogy kotta reprográfiával még magáncélra sem másolható és tiltja a tanórákon oktatási célra történő másolatkészítést is. A szerzők és zeneműkiadók veszteségei mellett jelentős az erkölcsi veszteség is, miszerint a diák igényességét, erkölcsi nevelését ássa alá a kezébe adott lopott kotta. Erre próbál megoldást találni például az Editio Musica Budapest azzal, hogy árendedményeket biztosít annak a zeneiskolának, amely gátat szab az ilyen illegális másolásnak.²² Hidas Frigyes, a másik érdekcsoport helyzetét érzékeltető, mosolyt fakasztó története szerint elkészített egy filmzenét, mellyel kapcsolatban tájékoztatták, hogy ütemenként fizetnek, mire sajnálkozva megjegyezte, bárcsak 2/8-ban és nem 4/4-ben írta volna a zenét, mert akkor sokkal többet kapott volna érte.

3. Artisjus szervezete, tevékenysége, működése

Az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület a zenei és irodalmi szerzői jogok közös jogkezelő szervezete. Tagjai és megbízói között fellelhető több mint 11.000 zeneszerző, szövegíró, irodalmi szerző és zeneműkiadó.

3.1. Az Artisjus szervezete

Az Egyesület legfőbb szerve a Küldöttgyűlés, melyet a teljes tagság választ meg négyévente, tagcsoportonként. A belső ellenőrzést a Felügyelő Bizottság végzi, mely igyekszik kitartóan szolgálni az átláthatóságot és a szabályos működést. A könnyűzenei, komolyzenei, irodalmi és zeneműkiadói csoportokat és érdekeiket szem előtt tartó, a Küldöttgyűlés tagjaiból választott Vezetőség ülésezik a leggyakrabban, mint az Artisjus ügyintéző-képviselői szerve.²³

²² Nem tartható tovább az illegális kottamásolás. <http://goo.gl/TkLkaV> [letöltve: 2016.02.08.]

²³ <http://goo.gl/Hsy4st> [letöltve: 2016.02.08.]

3.2. Az Artisjus tevékenysége

Az Egyesület tevékenysége irodalmi és zenei művekkel kapcsolatos szerzői jogok közös kezelését előíró, vagy lehetővé tevő, az Szjt.-ben foglalt jogszabályi rendelkezések alapján egyes szerzői vagyoni jogok gyakorlása, az e körbe tartozó igények érvényesítése saját nevében saját igényeként bíróságok és más hatóságok előtt, valamint az e tevékenységek útján beszedett jogdíjak felosztási szabályzata szerinti felosztása egyesületi tagságra tekintet nélkül, az érintett zenei és irodalmi szerzői jogosultak között.²⁴

Mindezzel összefüggésben elmondható, hogy legfőbb feladata egyes zenei és irodalmi szerzői jogoknak a jogosultak javára történő kezelése. Ezen belül kiemelendő a jogosítás fázisa, mely azt jelenti, hogy a művek felhasználásaira a szerzők megbízásából az Artisjus ad szerzői jogi engedélyt, és ennek fejében a jogosultakat megillető jogdíjat is a szervezethez kell megfizetni. A beszedett jogdíjak felosztásáról pedig igen részletes szabályzatot találhat az eziránt érdeklődő az Artisjus honlapján.

Beszedéssel és felosztással összefüggő egyéb tevékenységet is végez, melyek érdekesek és egyben hasznosak is. Nyilvántartást vezet a jogutódokról, mely könnyebbséget jelent a felhasználók számára a megfelelő jogosultak felkutatása szempontjából, ehhez segítséget nyújt a hagyatéki ügyekben eljáró közjegyzők és bíróságok adatszolgáltatása. A tevékenységi lista következő pontja hatékony segítséget nyújt olyan felhasználások terén, amikor nem az Artisjusnak kell jogdíjat fizetni, hanem közvetlenül a szerzőket kell felkeresni, mely meg tudja nehezíteni a felhasználás folyamatát. Ennek a segítségnyújtásnak akadályát jelentik természetesen az adatvédelmi jogszabályok, ugyanis ehhez az érintetteknek kifejezetten hozzá kell járulniuk.²⁵ Ha egy alkotó elkészíti legújabb művét, innentől kezdve nem csak a műélvezet és a felhasználás lehetősége nyílik meg, de sok veszélynek is ki van téve. E veszélyek csökkentése érdekében lehetőség nyílik arra, hogy egy „hiteles helyen” jegyzékbe vetessék az alkotók műveiket, bizonyítva ezzel, hogy a bejelentő által megjelölt alkotás a bejelentés napján létezett, és annak létezését a bejelentő jelentette be, illetve ezzel kérte a jegyzékbe, letétbe vételt.²⁶ Ez a lehetőség egy esetleges jogvita esetén fontos bizonyítékként szolgálhat.

²⁴ Artisjus Alapszabálya III.2.1. <http://goo.gl/XEPpwy> [letöltve: 2016.02.08.]

²⁵ Uo.

²⁶ SZTNH Önkéntes Műnyilvántartás <http://goo.gl/XoUcTQ> [letöltve: 2016.02.08.]

Az Artisjus komplex tevékenységet lát el hosszú évtizedek óta és meglátásom szerint hatalmas tapasztalattal, jól kiépített rendszerrel teszik mindezt. Így a veszélyek mellett a pozitívumok is kidomborodnak; a jogosult biztonságban tudhatja az őt megillető jogait, ami egyben a szervezet eredeti lényegét és célját tükrözi. Ennek érdekében erősen védik őt a felhasználókkal és mindenki más-sal szemben, hiszen művének születése pillanatában az egész világnak ki lesz szolgáltatva.

Külön említésre méltó intézmény az Egyesület életében, hogy minden tagcsoportban létrehozta Szerzői Véleményező Bizottságokat, melyek fontos szerepet töltenek be a hatékonyabb működés érdekében. Az intézmény keretében párbeszéd jön létre a Bizottságok és a Vezetőség között, hiszen javaslatokat tesznek és kérdéseket tesznek fel, továbbá megvitatják és megvizsgálják az őket érintő ügyeket, ezáltal részt vehetnek az Artisjus és az egész hazai zeneszerző és író társadalom jövőjének alakításában.

3.3. Az Artisjus küldetése, értékei és az ellene felhozott kritikák

Az Artisjus tömegeket érintő céllal és küldetéssel alakult meg. Küldetése nemes: a zeneszerzők, szövegírók, zeneműkiadók és írók egyesületeként alakult meg, hogy szerzői jogait hatékonyan és átláthatóan kezelje, érdekeiket érvényesítse és információkkal lássa el őket, ezzel elősegítve műveik jogszerű felhasználását.

Céljuk szorosan kötődik a zeneipar hosszú távú fenntartásához, ennek érdekében törekszik minden tőle telhetőt megtenni, hogy sok minőségi, értékes zene szülessen, legyen elérhető minél szélesebb körben, a társadalom ismerje el az alkotók nagyszerűségét, teremtő erejét műveik értékével együtt.

Az értékek taxatív jellegű felsorolása szépen fest a papírlapon, szemünk akaratlanul is felcsillan ezek láttán, de kérdéses, hogy ezek a gyakorlatban mennyire tudnak megvalósulni.

Az alkotóközpontúság, miszerint középpontba a szerzők érdekei kerülnek, természetes módon érvényesül; a felhasználók folyamatos elégedetlenségei is ezt mutatják.²⁷ Mint érték jelenik meg a híd-szerep, mely a nevében is benne rejlik, összeköti az alkotót a felhasználóval. Erre példát szolgáltat az Egyesület tevékenységi körében megjelenő segítségnyújtás a felhasználók számára adat-szolgáltatás révén. A „hatékonyság” minden dimenzióban kétségeket ébreszt

²⁷ Pl. Csak a zene kell? Jogdíjtól nyög a vendéglátás, az Artisjus emel. <http://goo.gl/UbczTh> [letöltve: 2015.05.08.]

a társadalomban, így az Artisjus tevékenységével kapcsolatban is. Igaz, hogy szakmai felkészültégük nem vonható kétségbe, de a rendszer hatékonysága kapcsán számos kritika fogalmazódik meg. Ugyanilyen fenntartások merülnek fel az átláthatósággal kapcsolatban, viszont számba kell venni, hogy a rendszer önmagában is bonyolult és összetett. További kritikaként fogalmazódhat meg, hogy 2013-ban emelte jogdíjait, melyeknek mértékét kifogásolta például a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége, indokolatlannak tartva az összeget, mivel 2008 óta 18%-kal emelkedtek a díjak, miközben a szállodák szobafoglalásai stagnálnak.²⁸

3.4. Artisjus Zenei Alapítvány

Végül említést érdemel az Artisjus Zenei Alapítvány, melyet 1991-ben az Artisjus egyesület hívott életre azzal a céllal, hogy a magyar zenei kultúra támogatásának fontos szereplőjévé váljon. Az Alapítvány az Egyesület által szociális – kulturális célra átutalt összegekből, az Egyesülettől függetlenül működik. Megalakulásuk óta több mint ezer komoly- és könnyűzenei projekt megvalósulásában segítettek, és tehetséges szerzők, előadók százait részesítettek díjakban, jutalmakban.

4. A KJK-irányelv bűvkörében

4.1. Bevezető gondolatok, előzmények

Az Európai Parlament és a Tanács 2014. február 26-án fogadta el az irányelvet a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről. A magyar jogba történő átültetésének határideje 2016. április 10.

Amikor 2014-ben megszületett – hosszú előkészítés után – a közös jogkezelés egyes kérdéseinek uniós szintű harmonizációját és reformját célzó irányelv, tudvalevő volt, hogy a magyar kormányzatnak is implementálnia kell az irányelvet. Az SZTNH novemberi keltezéssel lezárta az átültetés koncepcióját tartalmazó dokumentumot, melyet januárban a legfontosabb társadalmi szervezeteknek,

²⁸ Sokallják az Artisjus jogdíjait. <http://goo.gl/ERfyyE> [letöltve: 2015.05.08.]

és egyéb jogalkalmazóknak is megküldték véleményezésre.²⁹ A folyamat során a Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesület is kimerítően észrevételezte a koncepciót. Ezt a véleményezést, illetve ezelőtt magát a SZTNH által kiadott dokumentumot szeretném a következőkben kibontani, már csak az aktualitása miatt is.

Előjáróban előzményként említést érdemel az Európai Parlament jelentései közül az Echerer-jelentés még 2003-ból a szerzői jogok közös jogkezelését végző szervezetek szabályozásának közösségi keretére vonatkozóan. A jelentés mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a közös jogkezelést a szerzői jog területén elismert jogérvényesítési formának tekinti. Elismeri azt is, hogy az anyagi jogok és a jogérvényesítési eszközök mellett a közös jogkezelési szabályozás a szerzői és szomszédos jogi szabályrendszer harmadik legfontosabb pillére. A Parlament a közös jogkezelő szervezetek jelentőségét abban is látja, hogy fontos faktorai a kulturális alkotótevékenység stimulálásának, a jogosultak és a felhasználók közti egyensúly megtartásának, megkönnyítik a művekhez a hozzáférést és a technikai fejlődés mentén fontos a szerepük a jogosultak erejének megőrzésében is.³⁰

Megjegyzendő még, hogy az eddigi szerzői jogi irányelvek, amelyek érintik a közös jogkezelést, egyértelműen mutatják, hogy 1. az uniós jogalkotó mindezidáig elismerte a tagállamok már fennálló, bejáratott megoldásait, 2. alapvetően nem kívánt ezekbe a nemzeti struktúrákba beavatkozni.

4.2. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) javaslata a 2014/26/EU irányelv magyar jogba történő átültetésének koncepciójára³¹

4.2.1. Az irányelv szabályozási területei

Az irányelv két nagy területet kíván szabályozni, ahogy azt maga a cím is mutatja: egyrészt a megfelelő szervezetek felépítésére, irányítására, működésére állapít meg minimum-követelményeket, másrészt a zeneművek online felhasználására vonatkozó szerzői jogok közös jogkezelő szervezetek általi,

²⁹ MEZEI Péter: Szerzői jog a XXI. században blog. <http://goo.gl/Q9sbof> [letöltve: 2015.05.08.]

³⁰ GRAD-GYENGE Anikó – SÁRKADY Ildikó: *Közös jogkezelés az audiovizuális médiában*. Budapest, Média tudományi Intézet, 2014. 91–92.

³¹ <http://goo.gl/PWIZSF> [letöltve: 2015.05.08.]

több területre érvényes engedélyezésének kereteit adja meg. Az első fele egyértelműen horizontális hatályú, tehát valamennyi típusú jogkezelő szervezetre alkalmazandó, míg a második fele kifejezetten csak a zeneművekre vonatkozik, azok online felhasználására és ezek vonatkozásában is csak a szerzők jogaira terjed ki.

Az első részben jól elkülöníthető szabályozási csoportokra osztja a valamennyi közös jogkezelő szervezetek tekintetében irányadó szabályokat. Fontos kiindulópont a fogalom meghatározása, ami a későbbiekben mindig fogózkodót nyújthat a későbbi értelmezés során, ezenkívül pedig megállapítja a jogosultak jogait. Másodkörben a tagsággal és a szervezeti felépítéssel kapcsolatban foglalkozik. Innen továbblépve hangsúlyt tesz a gazdálkodásra, melyre nézve számviteli és speciális gazdálkodási követelményeket határoz meg, illetve a jogdíjak felhasználását szigorú keretek közé szorítja. A következő érintési pont kiemelkedő és meghatározó, ez az átláthatóság követelménye, melyet fentebb már kiemeltem az Artisjus értékei közül. Ezzel kapcsolatban a tagjai, más közös jogkezelő szervezetek és a nyilvánosság részére nyújtandó tájékoztatási kötelezettséget részletesen szabályozza az irányelv, ezenfelül meghatározza szervei pontos feladat- és hatásköreit és összetett összeférhetlenségi előírásokat tartalmaz. Utolsó körökben szabályozza a közös jogkezelőkkel kapcsolatos vitarendezést, illetve a hatóság felügyeletét.

A második fő szabályozási területnél olyan feltételeket támaszt, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a több területre kiterjedő hatályú engedélyezés megvalósulhasson, ezek az ún. „EU- passport” kritériumok. A második szabályozási körében ezen szervezetek működési és más jogkezelőkkel való kapcsolati rendelkezések szerepelnek, ez pedig a „tag-on” kötelezettség. Mindez megteremtheti a tagállami határokon átívelő online zenei felhasználások új, harmonizált kereteit. Egyes közös jogkezelők bizonyos követelmények teljesítése esetén több tagállam, akár az egész Unió területére kiterjedő online zenei szolgáltatásra is adhatnak egyablakos módon felhasználási engedélyt, ami rendkívüli előrelépés lenne és egy nagyfokú hatékonyság irányába mutatna. Ezek a bizonyos követelmények több feltételt is takarnak, többek között rendelkezni kell ehhez a repertoárokra vonatkozó elektronikus adatbázisokkal, felhasználókkal történő elektronikus kapcsolattartást lehetővé tevő rendszerekkel, végül legyen képes a felhasználási adatokat megfelelő idő alatt feldolgozni. Az említett feltételek valóban szükségét képezik a gépezet hatékony beindulásának, ezek nélkül bárki számára megállapítható, hogy nem jöhetne létre a határokon átívelő rendszer.

4.2.2. Az irányelvvel érintett hazai szabályozás

Az SZTNH javaslata bemutatja röviden az ide kapcsolódó hazai szabályozás fő vonulatait, ezen belül említést tesz arról, hogy a közös jogkezelő szervezeteknek három fajtája van. Létezik hazánkban törvény által előírt; törvényben előírt, de kilépést engedő; és önkéntes közös jogkezelő. Ami viszont a háromban közös, hogy kiterjesztett hatállyal adnak engedélyt.³² Az ellenőrzés szerepét, tehát a felügyeletet 2011-től az SZTNH látja el, illetve ez a tevékenység nálunk az említett Hivatal által történő nyilvántartásba vételhez kötött. Kiemelendő, hogy nonprofit alapon működnek, egyesületi formában.

4.2.3. Az irányelv átültetésének koncepciója

Az irányelv alapjainak lefektetése után térek át átültetésének koncepciójára, ami sok esetben izgalmas kérdéseket vet fel a tagállamok számára. Az egyértelműen kijelenthető, hogy szükségessé teszi az Szjt. módosítását és az új szabályok megalkotására mindenképpen törvényi szint szükséges, továbbá a nagy terjedelem miatt felmerül a rendeleti szintű jogalkotás szükségessége is.

Ezen a ponton két alternatíva jöhet szóba az átültetéssel kapcsolatban. Az első, miszerint az irányelv szabályait az Szjt.-be kellene beilleszteni, a második az, amely nagyobb port kavar, hogy új, kifejezetten közös jogkezelőkről szóló törvény megalkotása szükségeltetik és ezáltal tudvalevő, hogy az Szjt. bizonyos rendelkezései is az esetleges új törvénybe kerülnének. Mindkét alternatíva esetén módosítani vagy új rendelet megalkotásával hatályon kívül kell helyezni a 307/2011. (XII. 23.) Korm. rendeletet.

A következőkben az SZTNH javaslata abból a koncepcióból indul ki, hogy új törvény megalkotására van szükség, ezen álláspontot érvekkel igyekszik alátámasztani.

4.2.4. Külön törvény megalkotása mellett szóló érvek

Az első érv, amiről említést tesz az SZTNH, az inkább az általánosság síkján mozog, miszerint kifejezetten a közös jogkezelő szervezetekre vonatkozó szabályok kerülnének az új törvénybe.

³² GYERTYÁNFY (2014) i. m. 506–507.

A következő már konkrétabb érvet mutat, szervezeti, működési, gazdálkodási jellegű speciális szabályok a szerzői és kapcsolódó jogokat érintő alapvető anyagi jogi kereteket meghatározó szerzői jogi rendelkezésektől jól elkülönülne.

Meghatározó lehet az is, hogy számos uniós tagállam, többek között Ausztria, Belgium vagy Hollandia is, általános szerzői jogi törvénytől elkülönülő jogi aktusban szabályozza ezt a területet.

Ehhez kapcsolódhat régebbi hazai szabályozásunk, miszerint az 1999. évi LXXVI. törvény hatálybalépését megelőzően a közös jogkezelők szabályait az 1969. évi III. törvénytől elkülönülő Korm. rendelet tartalmazta.

Logikus érvként láttatja magát az átültetendő irányelv terjedelmes volta. Az új törvény biztosítaná többek között a normavilágosság követelményét, hogy egy jogszabály legyen kellően strukturált és áttekinthető. Ha ugyanis az Szjt.-hez illesztenénk, aránytalanul nagy részét tennék ki a szerzői jogi szabályozás alapvető szabályait tartalmazó törvénynek.

Végül egy jogtechnikai kérdést ölel fel az, hogy az Szjt. nem tartalmaz fogalom-meghatározásokat, viszont olyan alapvető szerzői jogi fogalmakat is definiál, amelyek az egyébként az irányadó szerzői jogi szabályozás rendszerében eltérő vagy többletjelentéssel is bírnak és ez jelentős zavart szülne.

Ezekén túl kérdés marad, hogy a közös jogkezelést érintő valamennyi szabály kikerüljön-e az Szjt.-ből, és ezzel az új törvénybe kerüljön vagy a közös jogkezelést érintő bizonyos szabályok továbbra is képezzék-e részét az Szjt.-nek. Az ezzel kapcsolatban hozott javaslat szerint a vagyoni jogok gyakorlásával kapcsolatos rendelkezéseket, valamint a közös jogkezelés, mint joggyakorlás általános és alapvető szabályait továbbra is az Szjt. tartalmazza. Az esetleges új törvény szabályozási területei a szervezetek felépítése, működése és gazdálkodása, továbbá a hatósági eljárások és a több területre kiterjedő hatályú engedélyezés legyenek.

4.3. A Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesület észrevételei az SZTNH javaslata tárgyában³³

4.3.1. Főbb célkitűzések

Előrebocsátja az észrevételezésben az Egyesület, hogy nem kíván érdemi kritikát kifejteni az irányelvvel kapcsolatban, inkább csak a dogmatikai és rendszertani szempontokat vizsgálja meg.

Az Egyesület leszögezi, hogy ez az irányelv az Európai Unió eddigi legösszetettebb, leghosszabb szerzői jogi jogforrásaként tartható számon. Több célkitűzés egyidejű megfogalmazására kerül benne sor, ezek között említi a kulturális sokszínűség és a kulturális örökség megőrzésének célját. A hatékonyságot a nemzeti előírások harmonizálása révén kell növelni. A célkitűzések legfontosabbika a több területre kiterjedő, egyablakos zenei online jogosítás megteremtése.

Ugyanakkor rugalmasságot biztosít a nemzeti jogalkotónak, hiszen azt mondja, akkor és annyiban módosítson, amennyiben azt az irányelv új vagy eltérő előírásai lehetővé és szükségessé teszik. Egy fontos állomás az ún. „EU +” rendelkezés, melynek fényében az irányelvnél szigorúbb nemzeti előírások alkalmazása csak úgy indokolt, ha az érintett normák már most is benne vannak az Szjt.-ben, ez viszont rövidtávon negatív hatásokat gyakorolna a magyar kulturális örökségre. Ugyanakkor ilyen „EU +” rendelkezés a reprezentativitási kritérium, melynek fenntartása indokolt.

Továbbá a jogalkotónak lehetősége nyílik a korlátozott hatókörű deregulációra, tehát néhány, már korábbi törvénnyel beiktatott egyes szabályok kivezetésére, melyek szinte egyáltalán nem hoztak előrelépést. Míg az Egyesület tagjainak egy része úgy látja, az önálló törvény a közös jogkezelésről indokolt, addig a tagok másik része ellenérveket sorakoztat fel.

4.3.2. Külön törvény megalkotásának ellenérvei

Először is hivatkozik az implementáció okozta rendszertani nehézségekre, továbbá a küszöbön álló uniós reformra tekintettel nem teszi indokolttá egy új törvény elfogadását. Másodsorban az Szjt. most is terjedelmes, tekintettel 155

³³ A Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesület észrevételei a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala „KJK irányelv magyar jogba történő átültetésének koncepciójára vonatkozó javaslata” tárgyában. Budapest, MSZJF, 2015. <http://goo.gl/0uH6wW> [letöltve: 2016.02.03.]

szakaszára, amelyből a jogkezeléssel csak 24 foglalkozik, illetve még néhány máshol található szakasz, ugyanakkor a fentebb kifejtett javaslatban az utalás félreérthető, ugyanis nem kell valamennyi szakaszt átültetni.

Az újabb érv az önálló törvénnyel szemben sem elhanyagolható, hogy a jogalkalmazást csak látszólagosan tenné egyszerűbbé, de ezzel ellentétben a közös jogkezeléssel foglalkozó szakembereknek két jogszabályt kellene együtt olvasniuk és értelmezniük egy-egy adott ügy tekintetében. Elképzelhető az is, hogy az Sztj.-ben maradnak a jogkezelőkre vonatkozó általános szabályok, viszont ez jelentősen megtörné az új törvény koherenciáját.

További kérdés, hogy a határon átnyúló engedélyezés szabályait hol kéne elhelyezni, az állásfoglalás szerint az Sztj.-ben lenne indokolt.

Ami viszont ténylegesen elgondolkodtató még egy laikus számára is, hogy szükséges-e, illetve lehetséges-e egyáltalán összesen kilenc egyesületre önálló törvényt alkotni.

Végül megfontolandó az is, hogy előbújni látszik az új Európai Bizottság ötéves ciklusán belül egy újabb reform, mely által újabb uniós normaanyag átültetésére kényszerülne Magyarország.

4.3.3. Konklúzió

Következtetésnek mindenképpen levonható, hogy az érvek és ellenérvek oldalán is mutatkoznak olyan jelentős meglátások és kifogások, amelyek mellett nem lehet szó nélkül elmenni. Mindenképpen jelentős hatást gyakorol hazai szabályozásunk életére az irányelv, akkor is, ha a szerzői jogi törvényt kell módosítani, és akkor is, ha új közös jogkezelési törvény megalkotása mellett dönt a jogalkotó. Az irányelv – bárhogyan is alakul sorsa hazánkban – kellőképpen itt hagyja lenyomatát a szerzői jogi szabályozásban, hiszen a formai szemponton túl sokkal érdekesebb tartalmi kérdések vannak és lesznek napirenden, amelyek hazánk szerzői jogának képét is átrajzolhatják majd.

4.4. Az irányelvben rejlő új lehetőségek dióhéjban az SZTNH Részletes Konceptiója³⁴ alapján

Előjáróban kiemelendő, hogy az SZTNH átültetési koncepciója óta azon túlnövő folyamatok zajlottak le és zajlanak jelenleg is és ezek eredményei az SZTNH júliusban kibocsátott Részletes Konceptiójában (a továbbiakban: Konceptió) kerülnek összegzésre. A Konceptióban látható, hogy a mostani folyamatok eredményei valószínűsítik egyelőre a közös jogkezeléssel kapcsolatos új törvény elmaradását. A fő kérdés az, mennyiben hozott újat, vagy esetleg olyat ez a várva várt irányelv, amely eddig csak az angolszász jogrendszerben létezett.

A fogalommeghatározások mindenképpen újdonságnak számítanak, hiszen eddig ezen a téren erős hiányosságok mutatkoztak. Az első ilyen alapfogalom a közös jogkezelő szervezet, hiszen eddig csak levezethető volt az Szjt.-ből. Az irányelvi megfogalmazásban szélesebb és általánosabb a személyi kör, így fennáll a hazai jogkezelési rendszer felhígulásának veszélye. Jelenleg a legelfogadhatóbb megoldás a két szélsőséges álláspontot közelítve talán az, hogy valósuljon meg az implementáció, de a magyar szabályozási rendszer kulcsfontosságú területein megtarthatnánk a jelenlegi garanciális követelményeket.

Új fogalom az angolszász világból ismert független jogkezelő szervezet, mint közös jogkezelési konstrukció, a magyar szerzői jogtól eddig idegen kategória volt; jelenleg még kérdéses a rendszerbe integrálása. Hatályos szerzői jogunk alapelveivel tulajdonképpen ellentétben is áll, hiszen az Szjt. 89. §-ának (4) bekezdése rögzíti, hogy a közös jogkezelési tevékenység vállalkozási tevékenységként nem végezhető.³⁵

A Konceptió kardinális döntésekre tesz javaslatot, így a közös jogkezelés szervezeti rendszerére vagy szervezeti formájára. Erre vonatkozóan az álláspont az egyesületi forma megtartása.

Egy további forradalmi ötlet is napirenden van, amely – Franciaország, Németország és Szlovákia után – hazánkban is bevezetni javasolja a kereskedelmi forgalomban már nem kapható művek tömeges használatának közös jogkezelésbe utalását. Az „out of commerce” (OOC) a jelenlegi Szjt. 1999. szeptember 1-ei hatályba lépését megelőzően kiadott irodalmi művekre és ezek illusztrációira terjedne ki. A kedvezményezett kör kizárólag könyvtárakat, archívumokat és egyéb, kulturális örökség megőrzését célzó intézményekre

³⁴ <http://goo.gl/nXWCN6> [letöltve: 2015.11.08.]

³⁵ A Ptk. 3:63. §-ának (3) bekezdése szerint továbbá egyesület nem alapítható gazdasági tevékenység céljára.

vonatkozna. Ezen intézmények által kért felhasználás engedélyezéséről az SZTNH közhiteles adatbázist vezetne. Ennek többek között az lenne a célja, hogy amennyiben a vélelemmel ellentétben valaki bizonyíthatóan mégis jogosult volna a felhasználást engedélyezni, bármikor tiltakozhasson a felhasználással szemben. Megfontolandó lehet egy olyan szabály bevezetése is, hogy a tiltakozást követően az azt bejelentő jogosult köteles legyen meghatározott időn belül kereskedelmi forgalomba hozni az adott művet. A lényeg az, hogy a társadalom számára szélesebb legyen a hozzáférés a régebbi korok műveihez. A szerző jogai azonban még élnek, vagyis elvileg ő dönthet arról, hogy mit kíván tenni a művével. A szabályozásnak ezért ügyesen kell balanszírozni a szerzői és társadalmi érdekek útvesztőjében.³⁶

Mindent összevetve az mindenképpen leszögezhető, hogy az átültetés sok veszélyt rejt magában. A „sose lesz már úgy mint rég...” gondolat kiválóan tükröz néhány problémát, amely a közelmúltban megrendezett visegrádi konferencián Dr. Lábody Péter előadásának alcíme volt. Rámutatott néhány érdekes jelenségre, úgy mint a közös jogkezelő szervezet fogalmának meghatározásában rejlő különbségek Magyarországon és az Európai Unióban. Továbbá a közös jogkezelés típusainál is fellelhető, hogy a fogalmak egy az egyben egyáltalán nem feleltethetők meg egymásnak, hiszen az irányelv preambuluma kiterjesztett és kötelező jogkezelésre utal, míg hazánk három típusú, de kizárólag kiterjesztett hatályú közös jogkezelést ismer. Felhívja arra is a figyelmet, hogy a fentebb említett független jogkezelés egy „kiskaput” jelenthet a szigorú közös jogkezelési kötelezettségek alól.³⁷

Ezen kívül id. Ficsor Mihály kételyei is figyelemre méltóak. Véleménye szerint azok a borúlátó „jóslatok”, mely szerint a szerzői jog megszűnik húsz év múlva, talán nem válnak valóra, viszont a jogterület „harcra kényszerül”.³⁸ Az irányelv célja megfogalmazásában az aggregáció, így a közös jogkezelés funkciója egyértelműen veszélybe kerül. Aggályosnak mondható, hogy a szubszidiaritás és arányosság elvét sem vették figyelembe megalkotása során, illetve komoly problémát jelentene az Szjt. 92. § (4) bekezdésének törlését kérni Magyarországon.³⁹

³⁶ MEZEI Péter: Szerzői jog a XXI. században blog. <http://goo.gl/kBmYWw> [letöltve: 2015.11.08.]

³⁷ LÁBODY Péter: A szerzői jogi közös jogkezelésről szóló EU irányelv átültetése avagy „sose lesz már úgy mint rég...” Visegrád (2015. november 25–26.): Múlt-jelen-jövő a szellemi tulajdon világában. <http://goo.gl/XxMkEe>

³⁸ Konferencia a szerzői jogról és a művészi szabadságról. <http://goo.gl/HABazY>

³⁹ ID. FICSOR Mihály: A szerzői jog és a kulturális sokszínűség védelme. Budapest (2015. november 16.): Az alkotás szabadsága és a szerzői jog metszéspontjai. Művészetelméleti és szerzői jogi konferencia.

5. Összegzés

Kutatásom témaköreit a szerzői jog világán belül zenei aspektusból igyekeztem vizsgálni. Célom az volt, hogy ebből a szemszögből végigjárjam azt az utat, melyen állomást jelentettek az idevonatkozó fogalmak, az Artisjus tevékenysége, illetve az új irányelv, ami a legtöbbet rejtett magában és ami a jövőre nézve is még sok meglepetést tartogathat.

Jelen tanulmány utolsó fejezetében az SZTNH átültetési koncepciójára vonatkozó javaslat és az azt észrevételező MSZJF véleményének egyes aspektusait, kiemelkedő jelentőséggel bíró, több szempontból izgalmas kérdéseit vizsgáltam érvek és ellenérvek felsorakoztatásával, mindvégig szem előtt tartva az irányelv adta célkitűzéseket. Ezek legfőképpen kérdésfelvetések és az átültetés során felmerülő problémák, majd a jövő és a már valóban kialakult átültetési koncepció fogják megadni talán a még akkor sem véglegesen válaszokat.

Ez a fejezet szolgáltatott számomra még több motivációt arra nézve, hogy a jövőben lépésről-lépésre nyomon kövessem és vizsgáljam az irányelvvel kapcsolatos történéseket.

Vizsgálódásaim során az átültetés szintje és módja kapcsán felmerülő érveket és ellenérveket elemeztem részletesebben, hiszen jelenleg a folyamat ezen része nyert aktualitást, de a jövőben még érdekesebb tartalmi kérdésekre és gyakorlati kihívásokra kell választ adni, még hozzá ebben az évben. A tét pedig nem kicsi, hiszen a zeneipar jövője forog kockán és a zenét művelők számára fontos kérdésekről kell a folyamat során dönteni, vigyázva, hogy a hazai szempontok nem szoruljanak háttérbe. Zenész szemmel is nézve úgy érzem, hogy a zenei élet kiemelkedő művészei számára is rendkívüli jelentőséggel bír ez az irányelv és remélhetőleg sok pozitív változást hoz a zene világában nemcsak az elméletben, hanem a gyakorlatban is. Mindemellett az irányelv talán hozzájárulhat a zeneipar válságából való kilábaláshoz is, de ehhez szükség van az átültetés során a veszélyek kikerüléséhez és az előnyök kiaknázásához.